

OVER IDENTITEIT GESPROKEN: EIGENHEID EN INSPIRATIE

Enkele jaren geleden organiseerde het ICB een dag voor coördinatoren. Het thema was: eigenheid en inspiratie. Een drietal werkers hield een boeiend verhaal over wat zij als het eigene van hun inloophuis ervaren en hoe zij als werker daar een rol in vervullen.

Gert-Jan van der Kolm, verbonden aan De Buitenwacht in Dordrecht reageerde op deze verhalen.

CORA BOON – STICHTING CITYPASTORAT “DE HERBERG’ TE APELDOORN

Indien nodig eerst even voorstellen.

Symbool is een spiegel. Daar ik mezelf graag goed verzorg en er op mijn best uit wil zien, heb ik daar een spiegel voor nodig. Die helpt me bij dit uiterlijk vertoon. Daar is mijns inziens niets mis mee. Het contact met de mensen die ons Inloophuis bezoeken werkt voor mij ook als een spiegel. Maar dan één voor de binnenkant. En om die binnenkant in eerste instantie goed te kunnen bekijken, daarna te kunnen accepteren en waar mogelijk wat te verfraaien heb ik daarvoor dit spiegelend contact met de bezoekers nodig. Wat te denken bijvoorbeeld van een bezoeker die mij komt opbiechten dat hij, omdat hij honger had, twee palingen bij AH had gestolen. Hij had hier wroeging over. Hij had zich iets onrechtmatig toegeëigend. En dat valt op zich niet goed te praten. Zo doe ook ik wel eens iets in die richting wat algemeen geaccepteerd wordt maar van dezelfde orde is. Ik maak wel eens een kopietje en telefoneer een enkele keer voor privédoeleinden. Eigenlijk eigen ik mezelf op die wijze ook iets onrechtmatig toe. Via mijn werk hoor ik achtergronden van de problematiek die veel mensen met zich meedragen. Soms zie ik overeenkomsten en prijs mezelf dankbaar en gelukkig dat ik op kwetsbare momenten in mijn leven de juiste mensen om mij heen wist. Zovelen hebben dit geluk niet.

Ook een spiegelervaring was het eenmalige contact met een totaal psychisch verwarde vrouw, goed gekleed. Zij kwam drie euro vragen om ergens te kunnen overnachten. Zij belooft mij de volgende dag dit terug te betalen met rente. Daar dit soort beloftes nagenoeg niet nagekomen worden, dacht ik bij mezelf, dat moet ik nog maar zien. De volgende ochtend lag er een envelop op de mat. Hier zat een wit afgescheurd briefje in met erop geschreven bedankt, Nina en zeven euro. Dus een euro rente. Ik word me bewust van mijn onterechte wantrouwen, wat er net als bij zo velen van onze bezoekers, in mij leeft. Ik kan nog wel een tijdje doorgaan met voorbeelden geven. Deze voorbeelden komen er allemaal op neer dat er in ieder mens wel iets te vinden is, ook op een positieve manier, wat mij laat zien wie ik allemaal ben. Ik heb hierdoor geleerd om niet meer te zeggen: zo ben ik niet, of dat zal ik nooit doen.

Wat is eigene aan ons huis?

Ons huis is een Oecumenisch Centrum. Er worden ruimten verhuurd aan diverse kerkelijke organisaties. De gehele benedenverdieping is bestemd voor het Inloophuis. Onze stichting heeft dus een zakelijke en ideële poot.

Ons Inloophuis bevindt zich op 200 meter loopafstand van het centrum en is iedere middag geopend. Al het werk wordt verricht door vrijwilligers uit de verschillende kerken en soms ook daarbuiten. Ons werk wordt ook financieel gesteund door de kerken door middel van een jaarlijkse bijdrage.

Het doel is: als gezamenlijke kerken op een praktische wijze present zijn in de binnenstad van Apeldoorn voor iedereen die daar gebruik van wenst te maken. Degenen die hier het meest gebruik van maken zijn mensen die geen aansluiting vinden bij het gangbare sociale klimaat.

De diensten die wij te bieden hebben zijn met name: gastvrijheid en een luisterend oor.

Daarnaast proberen wij indien nodig daar in te springen waar de maatschappij of wetgeving het laat af weten. Maar daar blijft het niet bij. Wij stellen dit ook aan de kaak bij de in onze ogen verantwoordelijke instellingen. Voorbeeld daarvan is het budgetteringsproject. Dit zijn wij in 94 gestart voor mensen die hun inkomen niet via de gemeentelijke sociale dienst ontvingen. Inmiddels heeft de Stadsbank mogelijkheden voor deze groep mensen ontwikkeld.

Een tweede voorbeeld.

De komst van een Slaaphuis in Apeldoorn zorgde overdag voor overlast op straat en al snel wist men in grote getale ons Inloophuis te vinden, waardoor wij uit ons huis groeide. Een en ander heeft er toe geleid dat er nu ook maatschappelijke dagopvang is gekomen. Tevens kun je onze betrokkenheid bij de oprichting van Stichting Naaste voor bezoek aan gedetineerden en nazorg voor ex-gedetineerden ook een vorm noemen van het er niet bij laten zitten.

Maar ook individueel stellen we zaken aan de kaak. Wat te denken van iemand die door het GAK tot tweemaal toe werd veroordeeld tot een boete van 500 gulden. De reden was het niet nakomen van afspraken en het niet op tijd inleveren van gevraagde informatie. Desbetreffende persoon was behoorlijk verslaafd en werd helemaal gek van de papierwinkel die hij van het GAK ontving. Zijn probleem was onder andere dat hij zaken met name geestelijk moeilijk op een rij kreeg. Bezwaarschriften, bemiddeling enz. konden ervoor zorgen dat meneer zijn verweten nalatigheid uiteindelijk niet werd aangerekend.

Onze contacten met de kerken zijn goed te noemen. Via de werkgroep Publiciteit en maandelijkse artikelen in de kerkenbladen blijven wij de verantwoordelijkheden van de kerken aangeven. Ook betrekken wij hen in het werven van medewerkers door het geven van informatiebijeenkomsten over ons werk. Binnenkort gaan we de kerken aanspreken op hun verantwoordelijk jegens het werk van het Inloophuis door middel van de vraag om per jaar twee vrijwilligers te leveren; dit omdat de vergrijzing van onze groep medewerkers ons zorgen baart.

Verder is het zo dat door de verhuur van ruimten aan kerkelijke organisaties wij veel mensen over de vloer krijgen, waardoor de bekendheid van ons inloophuis wordt vergroot.

Waar ben ik als werker op uit ?

Ooit als vrijwilliger begonnen, was mijn motivatie gestoeld op het er willen zijn voor mensen die nergens meer gehoor vinden. Uit eigen ervaring had ik geleerd dat een luisterend oor soms hulpverlenender kan werken dan hetgeen de daarvoor bestemde instellingen te bieden hebben. Als coördinator ben ik er binnen onze organisatie op uit dat de doelstelling in alle geledingen tot zijn recht komt. Al onze medewerkers bieden hun vrijwillige diensten aan voor degenen die ons huis bezoeken. Vaak wordt vergeten dat diezelfde inzet ook wordt gevraagd in de relatie tot elkaar. Dit laatste laat nog wel eens te wensen over. Ook ik moet helaas bekennen dat ik soms liever te maken heb met onze bezoekers dan met de vrijwilligers. De schreeuw om aandacht is bij vrijwilligers vaak net zo groot; het wordt alleen anders verpakt. Hou me ten goede, stuk voor stuk zijn het fantastische mensen. De kern van onze doelstelling roept mij dan weer tot de orde. Ook, en misschien wel juist de vrijwilligers willen gehoor vinden. Wat heeft iemand mij werkelijk te zeggen, en in hoeverre kan ik bijdragen aan het tot zijn recht laten komen van de ander. Mijn spiegelverhaal is hier een goede leidraad bij.

Er zijn betekent voor mij ook dat men aandacht heeft voor de praktische kant van het werk. Dat het huis netjes en schoon is, dat het kwaliteit uitstraalt. Kwaliteit dwingt mijns inziens kwaliteit af. Aan mijn spierwitte tafel op mijn kantoor zie ik menig zwerver met pikzwarte handen, de luttele kruimeltjes shag tot de laatste aan toe wegvegen. Aandacht hebben voor is een houding die mijns inziens verder strekt dan alleen in contact met de medemens. Belangrijk vind ik ook dat ons huis blijft groeien in bekendheid en dat meer mensen van onze gastvrijheid mogen genieten.

Serieus genomen worden door de bestaande maatschappelijke instellingen is een zaak waar ik ook op uit ben. De laatste jaren bespeur ik gelukkig een lichte verandering onder hulpverleners. Steeds vaker ziet men de beperkingen in aandacht en tijd voor de mens en van daaruit groeit er waardering en erkenning voor het inloophuis.

Wat is mijn rol in en bij dit alles?

Ik denk dat mijn functie omschreven zou kunnen worden als "de spin in het web". Nagenoeg alles wat met de organisatie te maken heeft, komt naar mij toe en dient, al dan niet verwerkt, ook weer naar bestemde plekken uit te gaan. Ik dien voorwaarden te scheppen, zodat het werk, op een voor ieder zo plezierig mogelijke manier voortgang kan blijven vinden. De kunst daarbij is om de vrijwilligers zoveel mogelijk in te schakelen bij alle voorkomende werkzaamheden, en niet zelf van alles op te pakken. De basis van het werk moet zonder mij door kunnen gaan. Voorbeelden: de maandelijkse medewerkersvergaderingen woon ik wel bij, maar zit ik niet voor. Maar bijvoorbeeld ook de informatiebijeenkomsten voor kerken en diverse groepen van buitenaf worden verzorgd door de leden van de werkgroep Publiciteit. Verder heb ik geleerd dat er iemand moet zijn die in lopende zaken beslissingen neemt. Dit gaat soms om de kleinste dingen waarbij de een voor de ander dit niet wil of durft te doen. Mijn rol dient naast coördinerend ook initiërend, motiverend, stimulerend te zijn. Goede contacten met zowel bezoekers als ook vrijwilligers zijn van essentieel belang. Dit vraagt de nodige tact. Mijn aanwezigheid van 32 uur per week zorgt voor een goede bereikbaarheid. Dit bevordert de bekendheid, maar ook de voortgang van het werk. Daarnaast geven de vrijwilligers terug dat zij een veilig gevoel ervaren als zij terug kunnen vallen.

ANNEKE VAN DER GRAAF - INLOOPHUIS DE GROENE LUIKEN TE VLAARDINGEN

Toen aan mij gevraagd werd om aan de hand van een lied, een tekst of een voorwerp aan te geven hoe ik tegen het aanloophuis aankijk, moest ik denken aan het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Een prachtig, heel bekend verhaal waarin mij vooral aanspreekt, dat je heel makkelijk aan mensen voorbij trekt, je laat ze links liggen, je hebt even geen tijd, druk druk druk!! Het gebeurt ons allemaal! In het aanloophuis trek je niet aan mensen voorbij, je gaat naar ze toe, je hebt alle tijd en aandacht om even bij ze te gaan zitten. Maar ook het meeleven met de mensen hoort daarbij. Je kunt even met de mensen optrekken. Als aanloophuis heb je een dienende taak in de samenleving; je bent er voor de mensen die te gast zijn in het aanloophuis. De mensen mogen er zijn zoals ze zijn. Er wordt niet aan hen gedokterd. Een luisterend oor voor de persoonlijke problemen van mensen en van daaruit kan je soms proberen via contacten met kerken, predikanten of maatschappelijke en gemeentelijke instellingen wat aan bepaalde situaties te doen of met mensen in gesprek te raken. En wat meer over achtergronden te weten komen.

Voor mij persoonlijk betekent het aanloophuis een plek waar het meestal heel gezellig is, waar de mensen aandacht hebben voor elkaar, waar het voor velen een rustpunt is in de, vaak chaotisch wereld waarin zij en wij leven. Dat er dan aandacht voor de mensen is, zowel voor de gasten als voor de werkers in het aanloophuis geeft een goede sfeer. De mensen komen op adem en dat gevoel heb ik zelf ook vaak. Heel belangrijk is het voor mij om mee te draaien in het rooster, al doende heb je al gauw in de gaten hoe het met iedereen gaat en als er wat aan de hand is, hoor je dat gauw. Het is in bepaalde situaties nodig om snel even met iemand iets door te spreken of iets te vragen, anders gaat het een eigen leven leiden. In de training worden wij er heel erg op voorbereid om vooral zonder vooroordelen en zonder etiketten te plakken met de mensen om te gaan en zo ga ik zelf ook met de vele verschillende vrijwilligers om. Als werker in het aanloophuis ben ik erop uit, om het zowel voor de gasten als voor de vrijwilligers of wel de werkers een plek te laten zijn waar ze zichzelf mogen zijn en waar we aandacht voor elkaar hebben.

Uitstraling

Ons aanloophuis is elke dag geopend. Iedere middag en ook woensdag-, donderdag- en vrijdagochtend. Er werken ongeveer 55 vrijwilligers en wij bestaan deze week negen jaar. Het Aanloophuis de Groene Luiken heeft een warme uitstraling. Een gast typeerde het als volgt: als hij op zijn fiets stapt, dan lijkt het als een magneet te werken; als vanzelf komt hij daar terecht! We proberen in een rustige sfeer de mensen tot hun recht te laten komen; de mensen mogen zichzelf zijn. Als zij een gesprek willen, dan kan dat altijd. Maar als er gasten zijn die rustig in een hoekje willen zitten en bijvoorbeeld wat willen lezen dan is dat prima. De krant wordt ook veel gelezen en er worden vooral 's middags heel wat partijtjes schaak gespeeld. Soms wordt ook aan de vrijwilligers gevraagd om een spelletje dammen of schaak te doen en vaak gaat het ze niet eens om het spelletje maar alleen om de aandacht.

In ons aanloophuis hebben wij altijd een expositie. Heel veel verschillende soorten schilderijen en fototentoonstellingen hebben wij al bewonderd. Om de zes weken hangt er een nieuwe expositie en ook dat brengt weer nieuwe mensen binnen.

Onze vrijwilligers zijn niet allemaal kerkelijk; via de huis-aan-huis bladen doen we een oproep voor nieuwe vrijwilligers. Het blijkt dat het werk als vrijwilliger gezien wordt als een zinvolle invulling; zeker als je tweemaal per maand één dagdeel moet werken, dan is dat heel overzichtelijk. Na verloop van tijd werkt het voor nogal wat vrijwilligers toch als een soort verslaving. Na een tijdje wil je heel graag weer aanwezig zijn, omdat je wil weten hoe het met iedereen gaat. Dat is natuurlijk het mooist, dat je dit werk doet voor anderen maar er zelf ook veel voor terug krijgt. Veel gasten zijn nogal eens heel verward maar zo nu en dan kunnen ze je toch heel rake vragen stellen. En als laatste wil ik nog even vertellen dat ik het een heel goed teken vind, dat er gasten zijn die hoe verward ze ook zijn, wel precies op de openingstijden voor onze deur staan. Dat weten ze toch nog altijd wel! Dat geeft je toch ook weer kracht om met dit werk door te gaan.

Wat is het eigene van ons huis?

- Warme uitstraling;
- Mensen mogen zichzelf zijn;
- Mogelijkheid om een spelletje te doen en de krant te lezen; Wisselende expositie;
- Niet alleen kerkelijke vrijwilligers accepteren.
-

Hoe profileer je je als huis?

- Door folders die bij huisartsen, bibliotheken, buurthuizen, apotheken enz. liggen. Door advertenties in de huis-aan-huis bladen;
- Door regelmatig iets te publiceren in de kerkbladen;
- Door praatjes te houden voor kerkenraden, hulpdiensten, passage-groepen, enz.; Door regelmatig contact met allerlei instellingen voor informatie en voor vrijwilligersavonden.

Wat is de missie van het huis?

- Dienende taak in de samenleving;
- Tegemoet te komen aan mensen te Vlaardingen, ongeacht hun nationaliteit of religie, om naar behoefte een rustpunt te bieden en zonodig een onbevooroordeeld oor voor persoonlijke problemen van allerlei aard te lenen, waarvoor men niet onmiddellijk de weg naar professionele hulpverlening wil zoeken of weet te vinden;
- Het stimuleren van de contacten tussen kerk en samenleving, opdat binnen de kerken de voeling vergroot kan worden met maatschappelijke problemen alom in onze directe omgeving.

Mijn rol als coördinator

- Verantwoordelijk voor de coördinatie van en eerste aanspreekpunt voor de dagelijkse gang van zaken in het aanloophuis;
- Stuurt de vrijwilligers aan en corrigeert deze waar nodig;
- Adviseert het bestuur en overlegt met de trainers en de mentor;

- Voert samen met de trainers de intake-gesprekken met aspirant vrijwilligers; Organiseert en begeleidt samen met de trainers het eerste en met de mentor de eventuele latere evaluatiegesprekken;
- Vrijwilligers die voor langere tijd of definitief met het werk willen of moeten stoppen, melden dit bij de coördinator;
- Werkt op eigen initiatief en is door vrijwilligers telefonisch te raadplegen;
- Draagt zorg samen met de trainers voor de aanvulling van de bibliotheek en het folderrek;
- Organiseert samen met de trainers de vrijwilligersavonden.

ANNEKE VAN ELDEREN (IN SAMENWERKING MET JOLANDE VAN OSTA) – ANNAHUIS TE BREDA

Passie

Begin december vertelt hij ons over de brief. De woningbouwvereniging wil de huur opzeggen wegens overlast. Wegens plassen op straat, rommel op de galerij, een grote dronken man en een vervuilde flat.

Op straat, zegt hij tegen ons, dat overleef ik niet. Al jaren komt Ruud bijna dagelijks bij het Annahuis over de vloer. Hoeveel uren hebben we al naar hem geluisterd? Met hem gesproken. Soms geniet ik van zijn verhalen. Lachen we samen. Deze mooie, charmante man, rechtop, altijd met rugzak en paraplu. Vaak probeer ik hem met zachte hand richting deur te krijgen. Als de bel om half vijf

's middags lang en aanhoudend gaat weet ik wie het is. En dat hij waarschijnlijk teveel op heeft. Ik stik van de pijn, zegt hij dan. En hoe langer we hem kennen, hoe beter we zien wat hij draagt. Alles voelt hij. Zacht tot in zijn ziel. Uitgespuugd worden, betalen voor warmte, gesloten kerk, zingen voor geld, klappen op straat, zatlap. Hij kan hardheid niet verdragen. En hoe kun je ook?

En dus blijven we bij hem. Althans, we proberen het. Een diepe zucht, deur open. Hé Ruud, hoe is het? Luisteren, troosten, toespreken, en naar huis sturen. Een week na de brief bezoek ik zijn flat. Hij vindt het moeilijk om anderen toe te laten in zijn domein. Overal in de flat ligt rommel, maar tussen het vuil zie ik kleine altaartjes, met zorg en creativiteit neergezet. Met lichtjes en relikwieën. 's Avonds zegt hij tegen me: jij vond het één grote zoi, hè, mijn flat. Nee, dat is niet waar, zeg ik, want ik heb ook hele mooie dingen gezien. Het schilderij van mijn moeder, zegt hij, en schiet vol. Ja zeg ik, dat is prachtig. En dat hangt niet in de rotzooi hè? Nee Ruud, dat hangt niet in de rotzooi. Hij huilt. En ik zie het schilderij weer voor me. Waar andere muren en vloeren vol liggen met van alles hangt het schilderij van zijn moeder op een bijna lege wand. Een statige vrouw, met hetzelfde grijze haar, kijkt de kamer in. Door mijn hoofd en ziel gaat nog een ander beeld van zijn flat. Verontrustend en enorm. Om het kruisbeeld in de keuken hangen zijn bebloede kleren. Hij wijst ze aan. In die kleren is hij neergestoken. Het verhaal heeft hij al zo vaak verteld. Ze hangen om Christus heen. Dat zijn mijn kleren, zegt hij. Dit is mijn bloed.

Een maand later spreek ik opnieuw de woningbouwvereniging. Het is goed gegaan de laatste weken. De huur wordt niet opgezegd als Ruud blijft meewerken aan het opruimen van zijn flat en geen overlast veroorzaakt. Op de fiets zend ik een vreugdekreet naar de hemel. Er is nog een lange weg te gaan. Die middag zitten we samen aan tafel. Met zo'n twintig mensen, genieten we van een nieuwjaarslunch die is aangeboden door de Fazanterie. Ik zie hoe de kok, die ons al dat heerlijk serveert, geniet van de ontmoeting. Een paar mensen van de

Eetgroep schrijven spontaan een bedankje op een servetje en plakken dat vol met sterretjes. Het was een heel veel sterren-diner zeggen ze tegen hem. En Ruud, Ruud wil een lied zingen voor ons. Hij kan prachtig zingen. Samen met hem zet ik, vanaf de andere kant van de kamer, Ave Maria in. Hij neemt het over en zingt dan met heel zijn lijf: gratia plena.

Ontmoeting als basis

Dit is één van de vele verhalen van ontmoeting. Het Annahuis als diaconaal centrum in Breda ziet als haar taak om juist die mensen te ontmoeten die in hun leven te maken hebben met uitsluiting en onrecht, met pijn, verslaving, trauma's, armoede.

Het gaat dan niet om vrijblijvende ontmoeting tussen gelijkgestemden, gezellig en gemakkelijk, maar juist om ontmoeting die niet vanzelfsprekend is, om ontmoeting die weerstand oproept en veel vraagt van jezelf, om ontmoeting met mensen die vaak niet gezien en gehoord worden. Dit aan durven gaan, volhouden en uithouden, is de opdracht waarvoor het Annahuis zich gesteld ziet. Daarbij beoogt het Annahuis dat mensen elkaar ontmoeten en elkaar leren kennen als mensen met een eigen verhaal en eigen kracht. Zo is er rondom inloop en eetgroep een kleine gemeenschap ontstaan. De mensen die er al jaren komen zijn heel belangrijk. Zij weten waar het Annahuis voor staat en zijn daar deel van geworden. Vanuit de houding dat iedereen recht heeft op een plek om te zijn maken zij ruimte voor nieuwe mensen, ook als dit mensen zijn die (vooralsnog) soms lastig, vreemd of vervelend zijn.

De nadruk proberen we te leggen op dat waar mensen sterk in zijn, op hun kracht, op hun moed, om door alle pijn van het leven heen, toch overeind te blijven.

Folder meegenomen voor iedereen. Op de voorkant staat de missie van het Annahuis, aan de binnenkant staan de doelstellingen aan de hand van de drie kernwoorden ontmoeting, actie en bezinning.

Ontmoeting die wederkerig is

Terug naar het verhaal van Ruud. Waar mensen zware levens leiden komt de kern van waar het in het leven om gaat scherp naar voren. En licht ook de kern van het evangelie op, van witte donderdag, van kruisiging en opstanding. Als pastor, hetzelfde geldt voor mijn collega's, loop ik met mensen mee, kijk ik naar mensen, probeer ik te zien wie die mens is. Die mens die aan mij vraagt: zie mij, geloof in mij.

Ruud heeft mij, in de afgelopen weken, op een soms schokkende manier dichtbij het hart van het evangelie gebracht. Hij heeft mij opnieuw aan het denken gezet over de gedachte dat Jezus voor onze zonden aan het kruis zou zijn gestorven. Ik had daar nooit zoveel mee op. Ik kon er niets mee. Ik houd er niet van als de nadruk wordt gelegd op de zondigheid van de mens. Ik houd er niet van als mensen klein gemaakt worden. Zo verstond ik het en schoof het terzijde.

Nu ontmoet ik Ruud, die de pijn van het leven met zich meedraagt en niet kan verdragen. Die door de straten van Breda zwerft, die angstig is, die de pijn verdrinkt, die geweld ziet en dood, en daar niet mee kan leven. Die zacht is tot in zijn ziel. En die, notabene, zijn kleren vol bloed aan het kruis van Christus heeft gehangen. Hij draagt het ondraaglijke en dat doet hij niet alleen voor zichzelf. Anders kan ik het niet zeggen. Het Annahuis is een bevoorrechte plaats voor godsontmoeting.

Als pastor ben ik ook theoloog. Dat komt o.a. tot uiting in de woorden en beelden die ik gebruik bij het schrijven van het verhaal. We vinden het belangrijk om te benoemen wat we meemaken met elkaar, en laten ons daarbij inspireren

door het leven en de traditie. Ieder draagt daar zijn of haar steentje aan bij. Als ik een tekst van Jesaja voorlees tijdens de kerstviering zeg ik eerst iets over profeten. Profeten zijn mensen die heel goed aanvoelen wat er in de wereld aan de hand is, mensen die veel hebben meegemaakt, die heel goed kunnen kijken en het zijn mensen die heel dicht bij God staan. Ik kom op de inloop, zo zeg ik dan, ook regelmatig profeten tegen.

Die theologische arbeid van het benoemen en het vertellen vinden we in het Annahuis belangrijk.

Vraag

Wat kan de rol en de plaats zijn van het Annahuis als diaconaal centrum in Breda voor de kerken en het pastoraat in Breda.

Een paar opmerkingen/suggesties:

- we opereren op de grens van kerk en samenleving (contacten);
- de context van de wijk en de stad bepalen de inhoud van het werk. Los van die context is het Annahuis leeg;
- de gemeenschap rondom inloop en eetgroep is onmisbaar, de ontmoeting in en rondom die gemeenschap is de kern van waaruit we werken. Kleinschaligheid is geboden;
- expertise wordt opgebouwd;
- het Annahuis treedt in de publiciteit en voert actie en heeft uitstraling;
- het Annahuis is kerk op een nieuwe en oeroude wijze.

Het huis waarin ik werk

Annahuis

Diaconaal centrum met als voornaamste start-activiteit twee inloopochtenden per week. Vanuit die activiteit moet het Annahuis uitgroeien tot een diaconaal centrum, met belangrijkste speerpunten:

Ontmoeting

Actie

Bezinning

Bestaat acht jaar.

Plaats van Ontmoeting:

- Inloopochtenden
- Gezamenlijke maaltijden
- Tentoonstelling en open dag
- Ontmoetingen aan de deur
- Ontmoetingen over grenzen heen

Plaats van actie:

- Praktische ondersteuning van mensen
- Actieve deelname aan het lokale platform "de marge in beeld"
- Taalgroep voor vluchtelingen en migranten
- Participatie in buurtprojecten ter bevordering van de leefbaarheid in de buurt
- Aan de kaak stellen en bekendheid geven aan onrecht situaties en structuren
- Kinderactiviteiten ter bevordering van integratie in de wijk en samen met de ouders verantwoordelijkheid nemen voor de buurtgemeenschap.

Plaats van bezinning:

- Mandala tekenen
- Bezinningsavonden in advent en vastentijd. - Samen vieren van bijzondere momenten

- Open atelier
- Seizoenentafel

Het eigene van dit huis?

Het vormen van een basisgemeenschap die steeds meer eigen verantwoordelijkheid neemt en die open staat voor nieuwe ontmoetingen. Het ontdekken van je eigen talenten en dat van anderen. Het Annahuis is uit op ontmoeting met mensen, naar de diepste levenskracht, naar het mooiste ervaren van de levende God.

Het Annahuis is een plek waar mensen elkaar kunnen inspireren en een plek van hoop.

Mijn rol als coördinator

- Bruggenbouwer
- Begeleider
- Signaleren
- Het durven delen van je bezieling, je sterke en zwakke kanten, je vragen (onprofessioneel durven zijn?)

REACTIE GERT-JAN VAN DER KOLM OP DE DRIE INLEIDINGEN EN ZIJN EIGEN INBRENG OP HET THEMA

Eerst even iets over mijzelf

Vanaf 1982 bij De Buitenwacht in Dordrecht betrokken, vanaf 1990 is er ook een inloopfunctie.

Inmiddels 13 jaar betrokken bij training, supervisie en begeleiding van werkers op het grensvlak tussen kerk en samenleving.

In 2001 een proefschrift afgerond als theoloog waarin het ging om denkmodellen die uitgaan van ervaringen en nieuwe inzichten in dit werk en hoe je kunt denken over de kerk.

Wat opvalt in de drie verhalen

Drie verschillen springen in het oog. Daarbij gaat het om: identiteit, eigenheid en spiritualiteit.

Vlaardingen en Apeldoorn zijn meer seculiere inloophuizen, terwijl in Breda de spiritualiteit en de gemeenschapsvorming belangrijke elementen zijn.

Dat kan te maken hebben met: verschil tussen rooms-katholiek en protestant; tussen Noord- en Zuid Nederland; in het zuiden is kerk toch meer een vanzelfsprekende zaak. En als derde kan het te maken hebben met de achtergrond van de werker. Welke opleiding deze heeft gevolgd en hoe deze in het leven staat.

Wat opvalt in de drie verhalen is de vanzelfsprekendheid van dit werk. Er wordt niet uitgegaan van christelijke meerwaarde, maar het is de vanzelfsprekende pretentieloze aanwezigheid. Daar kan ik volledig achter staan.

Toch is het goed om te weten dat dit werk niet uit de lucht is komen vallen. Uiteindelijk komt het voort uit de missionaire bewogenheid van de christelijke kerken.

De geschiedenis van zending en evangelisatie leert ons dat wij vroeger meenden een boodschap voor de wereld te hebben, vol pretentie de ander tegemoet

traden. Daarna kwamen we in het tijdperk van de presentie. Toen ging met meer van: wij hebben een boodschap aan de wereld.

We keken in de spiegel bij de ander! Van anderen viel er te leren!

Het is goed te weten dat onze identiteit, onze wortels, onze eigenheid ligt in die missionaire traditie.

Een ander belangrijk punt is het ongespecialiseerde van ons werk. Wij zijn gespecialiseerd in het ongespecialiseerde. Wij doen dat wat anderen laten liggen. Daarin zijn inloophuizen een moderne variant van de middeleeuwse gasthuizen. Wij moeten bewaken dat we dat ook blijven: ongespecialiseerd! Steeds in de geschiedenis zijn de ongespecialiseerden geworden tot gespecialiseerden en daarna is dan opnieuw de beweging noodzakelijk dat er mensen zijn die vanuit het ongespecialiseerd zijn zich inzetten voor mensen.

Groepen hebben de neiging zich te sluiten. Die beweging zie je in elk inloophuis en binnen elke groep zich afspelen. Of het nu drugsgebruikers zijn of daklozen; zij hebben de neiging het gebouw voor zich te willen claimen. Soms doe je er als huis goed aan om er ruzie over te maken! Om zo de impasse en de geslotenheid te doorbreken.

Wees er ook goed van doordrongen dat opvangen niet alleen voldoende is. Wij zijn min of meer het putje van de maatschappij. Het gevaar is groot dat wij blijven geven en geven en daardoor energie te veel uitgeven en opbranden, door te druk te zijn en door de teleurstellingen. De gevaren liggen voor het oprapen. Maar wij mogen / moeten ook ons protest laten horen aan de overheid. Wij moeten oppassen niet de alibi functie te vervullen!

Daarom ook is het van belang om enige afstand te bewaren ten opzichte van de overheid. Kerken hebben nog altijd een veel vrijere positie in de samenleving: samenwerking tussen kerken en inloophuizen kan voor beiden vruchtbaar zijn. De vraag is: waar ben je op uit als inloophuis. Gaat het om een hangplek van uitgestoten? Een plek van goeddoen ten opzichte van hulpeloze mensen? Ik mag hopen dat het om meer gaat!

Het gaat om gemeenschapsvorming, om het weghalen van de schotten tussen helpers en bezoekers en tussen de heel diverse groepen bezoekers onderling. De bezoekers komen anders in de rol van slachtoffer. De kracht en inspiratie die velen van hen in zich hebben, komt er dan niet uit. Het is goed om als gastvrouw/gastman als grondhouding tegenover de bezoekers te hebben: ik denk dat er in jou veel meer zit dan je laat zien, je voldoet niet aan je mogelijkheden. Dat gesprek mag je best voeren! Het gaat er om dat mensen zichzelf mogen zijn of worden. Daarom ook aangesproken mogen worden op het gegeven dat zij zichzelf niet zijn. Ik wil de stelling neerzetten: om te voorkomen dat bezoekers object worden van hulpbieders in inloophuizen, is het noodzakelijk werkers (vrijwillig en betaald) zoveel mogelijk te werven uit de bezoekers van het inloophuis.

Ook het begrip Kerk kun je hanteren in het inloophuis. Waar twee of drie in Mijn Naam aanwezig zijn, staat in de bijbel, daar ben Ik in hun midden. Wat in inloophuizen gebeurt, is fundamenteel christelijk, juist omdat het veel breder is dan de kerk en de kerkelijke vrijwilligers. Daarbij gaat het er niet om je als inloophuis als kerk te profileren, maar meer als beeld van de eigen identiteitsbeleving. Kerk moeten we niet overlaten aan de traditionele vorm van kerk-zijn zoals die zich voordoet in de locale kerk, maar het inloophuis als een nieuwe vorm van kerk-wording zien, midden in de wereld.

De eigenheid van inloophuizen is dat zij juist in hun afzien van kerkelijkheid en bekeringsdrift, zich plaatsen in een nieuwe en andere interpretatie van traditieontwikkeling en kerkvorming.

In de eerste christelijke gemeente was er geen scheiding tussen joden en christenen. In de oorspronkelijke kerkelijke gemeenschap gaat het wezenlijk om het doorbreken van grenzen.

Vanuit de groepen

De deelnemers gingen in drie groepen uiteen.

Na de lunch werd kort gerapporteerd over de belangrijkste zaken die aan de orde waren geweest en waarover men nog graag even wilde doorpraten

Van der Kolm stelt dat de ideale situatie is dat de bezoeker vrijwilliger wordt.

Maar hoe doe je dat? En daarbij komt dat diverse huizen de ervaring hebben dat het niet lukt en behoorlijk problemen kan geven. Enkele deelnemers melden dat het hen wel gelukt is en dat het goed werkt.

Spiritualiteit in het inloophuis hoe bevorder je dat?

Er is gesproken over het thuis bezoeken van mensen, maar wij in het inloophuis hebben juist de regel dat we geen contacten met de bezoekers hebben buiten het inloophuis. Hoe zit het met afstand bewaren? Uitgaan van gelijkwaardigheid, maar wel op grond van ieders kwaliteiten.

Het begrip gastvrijheid heeft zijn beperkingen. Daarbij zijn de rollen ook gegeven. Misschien zijn de begrippen herberg en gastvrijheid wel een beetje belast en moeten we zoeken naar een andere benaming.

Veel huizen zijn door de kerken opgericht. Maar vervolgens is de band met de kerk minder geworden.

Reactie van der Kolm op de rapportage

Hoe kijk je aan tegen de bezoekers. Daarin ben je nadrukkelijk anders dan de reguliere hulpverlening. Die instanties benaderen hen als hulpvragers, cliënten die geholpen moeten worden.

In missionaire presentie gaat het om mensen bij elkaar te brengen in een situatie van gelijken. Er zijn geen waterdichte schotten tussen vrijwilligers en inlopers.

Het gaat om het principe. En dat betekent dat de rollen niet vastliggen en vast blijven liggen. Iedere bezoeker heeft iets te geven. Een inloophuis is daarom ook meer dan een luisterend oor en een plek om je verhaal te vertellen.

Pas op voor het in bezit nemen van het inloophuis door een bepaalde vaste groep. De geslotenheid kan slecht zijn voor de groep zelf en ook voor het huis. Laat je verrassen door de bezoekers, door wie ze zijn en wat ze kunnen.